

**PREOTUL MIHAI N. CÂRLĂNESCU,
FIGURĂ PILDUITOARE DE SLUJITOR
AL ALTARELOR STRĂBUNE
(24 iunie 1882 – 5 iunie 1934)**

Prof. Dr. Ion I. SOLCANU

Rândurile ce urmează evocă personalitatea preotului Mihai N. Cârlnănescu, una dintre cele mai luminoase figuri de preot apostol, patriot și cărturar din câte au existat și slujit altarele străbune din județul Suceava (apoi Baia). Preotul Mihai N. Cârlnănescu a oficiat vreme de 30 de ani, între 1904 și 1934, în Biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril” a satului Bogdănești, din comuna cu același nume, care pe atunci includea și cătunele Slătioara și Râșca, cu vestita mănăstire ctitorită de Petru Rareș, la 1542¹, și de vornicul Costea Băcioc, al doilea ei ctitor². Mă simt moralmente dator cu o atare evocare, ca unul care am fost educat și format în spiritul valorilor creștin-ortodoxe în biserica amintită, unde slujea preotul Mihai M. Cârlnănescu, fiul celui evocat în rândurile ce urmează. Pe atunci, copil fiind, știam prea puține lucruri despre preotul Mihai N. Cârlnănescu, doar cele povestite de părinții mei, Ilie și Maria Solcanu, și de bătrânii satului, dar anii și împrejurările aveau să mă aducă, student fiind, în preajma presbiteriei Demetra Cârlnănescu, soția celui evocat, a fiilor ei, preotul Mihai M. Cârlnănescu, transferat de la Bogdănești la biserica „Toma Cozma” din Iași, și Haralambie Cârlnănescu, farmacist. La cele aflate prin viu grai, pasiunea și iscodirea istoricului au scos la iveală, cu stăruința proprie cercetătorului de arhivă, informații desprinse din documentele îngălbenite ale secolelor XIX și XX sau din

---

¹ G. Balș, *Bisericile și mănăstirile moldovenești din veacul al XVI-lea*, București, 1928, pp. 76, 79.

² Maria Magdalena Szekely, *Sfetnicii lui Petru Rareș. Studiu prosopografic*, Editura Universității „Al. I. Cuza”, Iași, 2002, p. 241.

cărțile aflate la îndemâna celui dornic să le parcurgă și să le înțeleagă. Multe dintre cele aflate pe aceste căi – și meritate să fie cunoscute și de cei care urmează după noi – le aștern acum pe hârtie, spre luare aminte și pildă pentru slujitorii de azi și de mâine ai altarelor străbune.

Preotul Mihai N. Cârălănescu era fiul lui Neculai Cârălănescu, învățător la școala din comuna Bogdănești, între octombrie 1861 și octombrie 1893, unul dintre cei 19 absolvenți ai Școlii preparandale de la „Trei Ierarhi” din Iași, promoția din vara anului 1860, cu calificativul „eminent” la toate examenele. După absolvire, Departamentul cultelor și instrucțiunii publice din Moldova l-a trimis învățător la școala primară din comuna Miculinți, județul Dorohoi, unde a activat pe durata anului școlar 1860-1861. Rămânând vacantă catedra școlii primare din Bogdănești, prin plecarea învățătorului Ioan Florescu, al doilea dascăl de la înființarea ei, în 1858, Neculai Cârălănescu o solicită cu insistență și obține, pe 19 octombrie 1861, transferul și numirea în post, cu salariu de 200 lei pe lună (aproximativ șapte galbeni). Va sluji cu mult devotament școala din Bogdănești vreme de 32 de ani, aducând la lumina slovei tot atâtea promoții de absolvenți³. Aici, în Bogdănești, își întemeiază căminul, căsătorindu-se cu Ana, fiică de notar⁴, cu care au avut următorii copii. Elena (Luțica), căsătorită cu folcloristul Mihai Lupescu, ilustru învățător la școlile din Broșteni și Dorna, de pe valea Bistriței, de unde este trasferat la Orfelinatul agricol „Ferdinand” de la Zorleni, județul Tutova⁵; Maria, căsătorită cu învățătorul Vasile Hudiță⁶,

³ Ion I. Solcanu, *Invățământul public rural din Moldova în vremea lui Alexandru Ioan Cuza. Școala din comuna Bogdănești, jud. Suceava: studiu de caz, în volumul „Slujind-o pe Clio. În onorem Dumitru Vitcu”*, Editura Junimea, Iași, 2010, pp. 174-204.

⁴ Lavinia Betea, *Am făcut Jilava în pantofi de vară. Convorbiri cu Ioana Berindei*, Editura Compania, București, 2006, p. 23

⁵ ANIC.MCIP, Ds.246/1905, fila 165, unde apare în *Tabloul învățătorilor dețasați din județul Suceava*, figurând însă, ca titular, la școala din Dorna, dar transferul de aici avusese loc cu data de 1 septembrie 1898. Informația apare și la Artur Gorovei care nota că „în 1898 Lupescu a fost chemat să conducă Orfelinatul «Ferdinand» de la Zorleni”. Vezi: Artur Gorovei, *Invățători folcloriști*, Editura Cartea românească, București, f.a., p. 69.

⁶ Ioan Hudiță, *Jurnal politic. 1 ianuarie - 24 august 1944*, Editura Roza Vânturilor, București, 1997, p. 526, nota 136.

originar din satul Negotești, comuna Ciumulești, care a urmat la școala din Bogdănești la un an după pensionarea socrului său, învățătorul Neculai Cărlănescu, după o suplینire de un an datorată preotului Gr. Zaharescu⁷; Gheorghe, profesor maistru la Școala de arte și meserii din Iași⁸; Mihai, viitorul preot, subiectul acestei evocări; Lucreția, învățătoare, căsătorită cu Mihai Drăgușanu⁹, și Aristița, căsătorită cu Neculai Platon, ambii învățători la Tg. Neamț unde, student fiind, i-am cunoscut, ca pensionari, în 1965-1967, servindu-ne cu dulceață de cireșe amare și apă rece de fântână în pahare aburite, depănând amintiri în cerdacul unei case acoperite cu șindrila și înconjurate de o frumoasă livadă de pomi fructiferi. Era mezina familiei învățătorului Neculai Cărlănescu și supraviețuise tuturor sorerilor și fraților ei. Pieptănătura clasică, sobră și decentă, în coc, acum înălbită, conferea o distincție deosebită figurii cu ten impecabil, fără riduri, care nu cunoscuse de-a lungul zecilor de ani sulemenile atât de omniprezente azi, ci doar lăptișorul de matcă oferit de stupina proprie. Își păstra vocea cristalină, fredonând romanețe din vremuri de mult apuse, acompaniată la vioară de soțul ei, sub a cărui baghetă multe ansambluri corale mixte culeseseră lauri și aplauze.

Mihai N. Cărlănescu s-a născut, conform unui certificat eliberat de Seminarul „Veniamin Costache”¹⁰, la 24 iunie 1882, fiind al treilea copil al învățătorului Neculai Cărlănescu și al Anei, după Elena-Luțița și Maria. Cum învățătorul Neculai Cărlănescu terminase Școala preparandală în vara anului 1860, având la absolvire în jur de 20 de ani, apariția copiilor a fost destul de târzie. Este de presupus, fie o căsătorie de holtei tomnatic, fie o a doua, cu Ana, care i-a supraviețuit câteva decenii, de vreme ce, la sfârșitul deceniului trei al secolului trecut, era încă în viață, după cum își amintește Ioana Berindei, găzduită de aceasta în repetate rânduri, cu începere din 1927,

---

⁷ Ion I. Solcanu, *op. cit.*, p. 204, nota 174.

⁸ Scrisoarea lui G.T. Kirileanu, din 16.XI.1902, către folcloristul Mihai Lupescu, cumnat lui Gh. Cărlănescu, în G.T. Kirileanu, *Correspondență*, Editura Minerva, București, 1977, pp. 134-136.

⁹ Ioan Hudiță, *Jurnal politic, Studiu introductiv și note de acad. Dan Berindei*, Institutul european, Iași, 1998, p. 331, nota 182.

¹⁰ Direcția Județeană Iași a Arhivelor Naționale Istorice Centrale, Fond Seminarul „Veniamin Costache” (în continuare: DJIANIC.SVC.), Ds.481, fila 70 v.

proaspăt întoarsă de la Paris, unde tatăl ei, profesorul Ioan Hudită, se afla la studii de doctorat, împreună cu soția sa Emilia.

Mihai N. Cărlănescu și-a făcut studiile primare la Bogdănești, sub supravegherea ocrotitoare și, desigur, exigentă a tatălui său, învățătorul Neculai Cărlănescu. Presupunem, dar nu avem încă dovezi, că a frecventat apoi Gimnaziul din Fălticeni, aflat la 10-12 km de Bogdănești, dacă urma drumul pe scurtătură, peste apa Moldovei, prin Fântâna Mare și Spătăreștii lui Matei Milo, al cărui conac domina șleaul ce ducea spre Tg. Neamț și Roman. Acest șleau avea să-l ducă spre Iași, la renumitul Seminar „Veniamin Costache” sau Seminarul Central, cum mai era cunoscut în epocă. Nu ni s-au păstrat cataloagele pe durata frecventării Seminarului. Știm însă că a fost găzduit în Internatul instituției, cum, de altfel, erau toți elevii acestui vestit Seminar teologic, cu profesori temeinic pregătiți și exigenți. La finele fiecărui an școlar, elevii erau supuși unui examen. Din cele câteva rapoarte ale directorului Seminarului aflăm obiectele de examen pentru clasele IV-VIII. Cinci dintre ele – româna, latina, greaca, germana și istoria – figurau în programa de examen la toate clasele, adăugându-se apoi, între disciplinele umaniste, psihologia (clasa a V-a), logica (clasa a VI-a), morală (clasa a VII-a) și pedagogia (clasa a VIII-a). Acestea erau completate de disciplinele proprii studiilor teologice, precum: Introducere în istoria Bisericii, Patristica, Introducere în Vechiul Testament, Introducere în Noul Testament, Dogmatica, Retorica bisericească și Dreptul bisericesc¹¹. Pe durata școlarizării, dar necuprinse în examenele de sfârșit de an, figura discipline ca Liturghia, Pastorală etc.

Profesorii titulari – V. Cireș (limba română), Pr. D. Iordăchescu (limba latină), Gr. Bârsan (limba germană), Gh. Buțoreanu (Pedagogie) și Pr. Gh. Aramă (Pastorală) aveau câte nouă-zece ore pe săptămână, cu un total de 260-310 ore pe an, în timp ce suplinitorii precum G. Murnu (limba elină), arhim. V. Răileanu (Istoria Bisericii și Introducere în Vechiul Testament), înlocuit apoi, pentru aceleași materii, de Vasile Oiaga¹², Pr. Econom Ion Gotcu (Introducere în Noul Testament, Dogmatică, Morală și Liturgică)¹³, Pr. Econ.

¹¹ *Ibidem*, Ds. 444, fila 48.

¹² ANIC. MCIP., Ds. 788/1902, fila 191.

¹³ *Ibidem*.

Pavel Savu (Geografie) aveau norma de 20 de ore săptămânal, însumând peste 600 de ore pe an¹⁴.

Într-un Raport privind activitatea școlară pe anul 1901-1902, directorul Seminarului „Veniamin” îl informa cu satisfacție pe ministrul Spiru Haret că, după o perioadă de „opt ani (1893-1901), Seminarul s-a văzut iarăși întregit, în urma desființării celui de la Roman. Cam anevoioasă la început instalarea, pentru că localul nu era amenajat în vederea a șapte clase, cu 300 de elevi”¹⁵, salutând astfel revenirea la etapa în care pregătirea seminaristului se realiza pe durata a șapte ani de continuitate în aceeași instituție.

Din rapoartele transmise ministerului reiese grija manifestată de conducerea Seminarului pentru pregătirea completă, teoretică și practică, a viitorilor preoți. „În decursul anului – se spunea în raportul de activitate pe anul școlar 1901-1902 – s-a dat deosebită atenție serviciului divin și practicii bisericești. Deschisă capela serviciului divin, în urma sfințirii, elevii seminarști au putut să urmărească regulat și cu mult interes practica bisericească, pe care n-o pot executa numai în teoria ce li se spune în clas. Este un folos incomparabil pentru seminarști, Domnule Ministru, cu puțința, ce n-aveau înainte, să se îndeletnicească cu practicarea serviciului religios și a se prezenta cum trebuie autorității chiriarchale, atunci, când absolvind seminariul, solicită primirea în rândul clericilor”¹⁶.

Examenele de sfârșit de an erau susținute în luna iunie, pe durata a 15-17 zile, cu o pauză de o zi după fiecare disciplină, astfel ca elevul să aibă timpul necesar recuperării intelectuale și psihice. Cu toată exigența normelor școlare și de examinare, numărul elevilor eliminați și repetenți nu depășea 15%¹⁷.

Am insistat asupra acestor elemente pentru a avea o imagine de ansamblu asupra temeiniciei studiilor de care dispunea un preot rural cu doar Seminarul teologic, care cunoștințe, general umane, în afara celor teologice, îi confereau un statut intelectual solid în societate. Numai așa se explică și putem înțelege cum vreme de multe decenii după domnia lui Alecsandru Ioan Cuza și până la cel de-al doilea război mondial, o vreme chiar și după

---

¹⁴ *Ibidem.*

¹⁵ *Ibidem*, filele 190-191, 194-195.

¹⁶ ANIC. MCIP., Ds. 788/1902, fila 194.

¹⁷ *Ibidem.*

acesta, mulți dintre preoții și învățătorii rurali au fost nu numai apostolii satului românesc, ci și cărturari și, firește, modele de viață spre care năzuiau mai toți sătenii. Acestea și explică, în cazul preotului Mihai N. Cârălănescu, preocupările sale intelectuale, care au depășit hotarele județului Suceava – Baia, de întemeietor și, o vreme chiar, conducător al Cercului „Deșteptarea sătenilor”, de colaborator constant al ziarului „Vestitorul satelor” și prieten al unor personalități marcante ale culturii din epocă, precum Artur Gorovei, G.T. Kirileanu, Mihai Lupescu, Al. Vasiliu-Tătăruși etc.

Din documentele de arhivă aflăm că pe seminaristul de clasa a VII-a, Mihai N. Cârălănescu, solicită, la 1 februarie 1903 „eliberarea unui certificat, spre a proba autorităților militare cum că eu, în prezent, frecventez cursul acestui Seminar”¹⁸. Directorul Seminarului „Veniamin Costache” îi elibera, în aceeași zi, înscrisul solicitat, în care se spunea: „Se certifică prin acesta că elevul *Cârălănescu N. Mihai, născut în comuna Bogdănești, plasa Moldova-Șomuz, județul Suceava, în anul 1882, luna iunie 24* (subl. ns. I.S.), frecventează cursul clasei a VII-a în Internatul Seminarului «Veniamin» din Iași”¹⁹.

Foto. 1

Seminaristul Mihai N. Cârălănescu avea atunci 21 de ani neîmpliniți. Desigur că din acea vreme datează și fotografia sa (Foto. 1), aflată în arhiva profesoarei Gabriela Manolache, născută Cârălănescu, nepoată de fiu a celui care ne-a prilejuit aceste rânduri. Imaginea ne prezintă un tânăr cu trăsături armonioase: ovalul feței este încadrat de o bogată podoabă capilară; ochii mari și luminoși scrutează viitorul cu încredere și sunt mărginiți de sprâncene bine conturate; nasul drept marchează simetria perfectă a figurii, subliniind ușor pomeții obrazilor; gura

cu buze cărnoase, aproape senzuale, este străjuită de o mustață stufoasă, în furculiță, coborând puțin mai jos de colțurile gurii închise,

¹⁸ *Ibidem*, Ds. 481, fila 31 f.

¹⁹ DJIAN.SVC., fila 31 v.

ce denotă fermitate; barba, ușor aruncată înainte, este prototipul celei volitive. De altfel, voința, perseverența și exigența cu sine, dar și cu ceilalți, l-au condus de-a lungul vieții sale. Întregul chip degajă luminozitate, bunătate și optimism măsurat.

Uniforma de seminarist, de culoare neagră, are brodate în partea stângă, sub gulerul drept, înalt, literele aurite S.V., suprascrise, inițialele Seminarului „Veniamin”, încadrate de laurii care descriu un larg arc de cerc. Privind această ținută te întrebi, involuntar, de ce elevii de azi ai Seminarului „Veniamin Costache” nu ar adopta o asemenea uniformă, atât de nobilă prin tradiție, care conferă sobrietate și distincție, reînnoind astfel o frumoasă rânduială a uneia dintre cele mai prestigioase instituții de învățământ teologic românesc, de pe băncile căreia au ieșit generații de tineri temeinic pregătiți pentru a fi preoți, făclierii comunităților rurale și urbane, propovăduind cuvântul Domnului, morala creștină și iubirea de țară și glie, păstrarea de obiceiuri și tradiții, toate, însă, în deplin consens cu propria lor trăire.

În vara aceluiași an 1903, în luna iunie, Mihai N. Cărlănescu își susținea examenul de capacitate. Ca absolvent îl aflăm semnând un memoriu adresat ministrului, la 12 iunie 1903, alături de alți 24 colegi, printre care și Cicerone Teodorescu, remarcabil profesor de teologie în perioada interbelică, în care se arăta că „subsemnații, absolvenții ai Seminarului «Veniamin» din Iași, entuziasmați de marele rol al preotului ca educator al poporului, nu numai în ceea ce privește îndreptarea religios-morală, ci și economică, mai ales, voind a ne desăvârși și cunoștințele teoretice, cele de agronomie și zootehnie căpătate în această instituție, vă rugăm a mijloci pe lângă Ministerul Domeniilor, pentru a ne recomanda o fermă-model la care să putem sta o lună cel puțin, cu începere de la 1 iulie a.c.”²⁰. Această idee era sădită elevilor de chiar profesorii lor. Faptul transpare limpede dintr-un raport al directorului Seminarului „Veniamin”, adresat ministrului Spiru Haret la 3 decembrie 1903, propunându-i următoarele: „aș fi de părere ca în loc de multă teorie să se facă mai multă practică în ceea ce privește studiul agriculturii și, deci, să se introducă în mod obligatoriu învățământul practic al agriculturii în

---

²⁰ ANIC.MCIP., Ds. 212/1903, fila 20.

Seminariu, ca astfel seminaristul ajuns preot să poată lucra deopotrivă cu învățătorul, spre bunul mers, atât în ceea ce privește munca, cât și economia locuitorului nostru de la țară”. Rezoluția ministrului Spiru Haret este grăitoare: „Sunt convins mai dinainte de necesitatea învățământului practic al agriculturii și de aceea să mi se arate mijloacele prin care să se realizeze această necesitate. Să mi se arate timpul și terenul unde se poate face practica”²¹, încât memoriul a rămas fără alt răspuns, deși, după cum recunoștea și ministrul, era atât de bine intenționat.

La 4 iulie 1903, tânărul Mihai N. Cărlănescu înainta conducerii Seminarului o suplică din care desprindem că „subsemnatul, absolvent cu diplomă al Seminarului «Veniamin Costache» ... viu a vă ruga să-mi eliberați un certificat doveditor cum că am obținut la finele anului 1902-1903 diploma de capacitate”²². Conducerea Seminarului îi elibera documentul solicitat, în care se preciza că „tânărul Cărlănescu N. Mihai, la finele anului școlar 1902-1903, a obținut diploma de capacitate, drept care i s-a eliberat prezentul certificat, spre a-i servi la trebuință, până la imprimarea diplomelor din partea Onor Ministeriului”²³.

Tot în acele zile ale lunii iulie 1903 solicitau și obțineau atestatele examenului de capacitate, susținut la sfârșitul anului școlar 1902-1903, alți 23 de absolvenți. Le înșirăm aici numele pentru că sunt parte a istoriei Bisericii noastre, ca slujitori ai altarelor străbune, dar și pentru a ști care a fost colegii de Seminar ai preotului Mihai N. Cărlănescu. În ordinea prezenței lor, în filele dosarului de arhivă îi aflăm pe Vasile Slivneanu, Vasile Taftă, Gheorghe Ionescu, Ioan Enescu, Gh.N. Ionescu, Constantin Tebeica, Ioan Giuculescu, I. Popescu, Ioan Albotă, plasa Pitești, jud. Argeș), Alexandru Tăz-lăoanu, Vasile Ghica, Gheorghe S. Popescu, Dimitrie Petrescu, Eugen Podoleanu, Constantin P. Mitocariu, Andrei Gh. Constantin, Dumitru Posmagiu, Gheorghe V. Bârliba, Theodor D. Vasiliu, Nicolae Savin, Vasile Pascal, Ioan Pascal și Gheorghe I. Vasilache²⁴.

²¹ *Ibidem*, filele 112-114.

²² DJIAN.SVC., fila 70 f.

²³ *Ibidem*, fila 70 v.

²⁴ *Ibidem*, filele 50, 52-53, 56-57, 59-64, 66-76, 78.

Nu știm câți dintre absolvenții acestei promoții din 1903 a Seminarului „Veniamin Costache” au urmat calea preoției, dar este de presupus că marea lor majoritate a devenit slujitori ai altarelor stră-bune, iar alții vor fi fost învățătorii satelor din Moldova, fapt îngăduit și de studiul Pedagogiei, materie inclusă în programa de studiu.

După absolvirea studiilor seminariale, în iunie 1903, tânărul Mihai N. Cârănescu a fost, pe durata anului școlar 1903-1904, învățător la școala primară din Slătioara, sat component al comunei Bogdănești²⁵, aflat la 5-7 km dincolo de mănăstirea Râșca. Într-un *Tablou de concediile acordate de revizorat învățătorilor suplinitori din județul Suceava în cursul anului 1904 pe luna septembrie*, Mihai N. Cârănescu figurează cu două zile de concediu, pe 3 și 4 mai, luate pentru „interese familiare” și cu alte trei, în „19, 20 și 22 mai” motivate de către revizorul școlar al județului, Ionescu, cu explicația „pentru căsătoria sa”²⁶.

Căsătoria a avut loc, conform registrului stării civile pentru căsătorii din comuna Zorleni, județul Tutova, la 1 iulie 1904, mireasa fiind Demetra, martori fiind „Mihai Lupescu, învățător; Dumitru Mihai, agricultor; Costache Vasiliu, funcționar, și Gh. Cârănescu, meseriaș, din Iași”. Părinții miresei erau Ruxandra și Haralambie Popa²⁷, adjunctul administratorului întinselor proprietăți ale Casei Regale, după cum ne informa Ioana Berindei²⁸. Om înstărit, cu o [fără de moșie, Haralambie Popa dispunea de un conac, loc de întâlnire și de popas al multor personalități ale epocii, între care Mihail Sadoveanu, a cărui fiică, Profira, se va căsători cu Costache Popa, George Topârceanu, Octav Băncilă etc. Un vizitator frecvent al

---

²⁵ Un Proces Verbal, cu nr. 5629, din 29 iunie 1874, întocmit în ședința extraordinară a Consiliului general al județului Suceava, hotăra asupra componenței „circumscripțiilor comunelor” propusă de Prefectura respectivului județ și aprobată de Consiliul Miniștrilor în ședința din 29 august 1874, subscrisă de Lascăr Catargi, G.Gr. Cantacuzino, Al. Lahovari și Titu Maiorescu, sub rezerva sancționării „domnești ulterioare”. Circumscripția comunei Bogdănești cuprindea satele: Râșca, Bogdănești, Jahalea, Valea Slatinei (Slătioara, n.ns. I.S.), Boroaia Râșcăi, Boroaia Neamțului, Bărăști și Moșa, *ANIC., Fond. Ministerul de Interne, Comunală*, (în continuare M.I.C.) Ds.157/1874, filele 5 și 28, 32v și 33f.

²⁶ ANIC.MCIP., Ds.247/1905, fila 37 f.

²⁷ Registrul stării civile pentru căsătorii, pe anul 1904, al comunei Zorleni, județul Tutova, fișa 45.

²⁸ Lavinia Betea, *op. cit.*, p. 22.

conacului a fost, desigur, renumitul folclorist Mihai Lupescu, care a deținut, vreme de peste 20 de ani, direcția Orfelinatlui agricol „Ferdinand” din localitate. Așa cum arătam mai sus, acesta era căsătorit cu Elena (Luțica), sora mai mare a preotului Mihai N. Cârănescu, pe care o bănuim de „stărostie” la căsătoria fratelui ei mai mic cu fiica lui Haralambie Popa, pe care o cunoscuse, probabil, seminarist fiind, într-una din vacanțele petrecute la sora sa, la Zorleni.

Familia preotului Mihai Cârănescu – pe mama acestuia, Ana, și pe soția lui, Demetra, – o aflăm evocată cu nostalgie de Ioana Berindei care, copilă fiind, își petrecea vacanțele de vară la Bogdănești, la bunicul ei dinspre tată, învățătorul Vasile Hudiță. „Când am venit de la Paris, bunicul, care era directorul școlii primare, avea casa lipită de școală, povestește Ioana Berindei. Când au mai crescut copiii și tata²⁹ i-a putut ajuta, și-a făcut o casă proprie. Pe tot terenul pe care-l aveau, până în prundul râului Râșca, tata a făcut o superbă livadă de meri și peri. La Bogdănești, noi locuiam fie la popa Mihai (subiectul acestor pagini evocatoare, n.ns. I.S.), fie la bunica Ana³⁰, care stătea cu țăța Luțica, fiica ei mai mare, soția folcloristului Mihai Lupescu, el murise, fie la bunici, după cum era loc, căci vara casele se umpleau de copiii lor, deja însurați, și de nenumărați veri și nepoți³¹. Și Ioana Berindei continuă amintirile: „Acum trebuie să mă întorc la străbunica tatălui meu³². Băiatul ei mai mare (Mihai N. Cârănescu, n.ns. I.S.), frate cu bunica (Maria V. Hudiță, fiica învățătorului N. Cârănescu, n.ns. I.S.) și Luțica (Elena M. Lupescu, fiica cea mare a învățătorului N. Cârănescu, n.ns. I.S.), era însurat cu Demetra-Mitrița, sora mai mare a mamei (Emilia-Milica, fiica lui Haralambie Popa, căsătorită la 1920 cu profesorul Ioan Hudiță, fiul cel mai mare al Mariei și Vasile Hudiță, învățător la Bogdănești din 1 octombrie 1894, mort la 1946, n.ns. I.S.). El era popa Mihai Cârănescu (subl. ns. I.S.). Demetrei i se spunea «Coana

---

²⁹ Profesorul universitar Ioan Hudiță, șeful organizației PNT din județul Baia, secretar general adjunct al PNT și deputat de Baia în mai multe rânduri. Vezi: Ioan Hudiță, *Jurnal politic. 1 ianuarie - 24 august 1944, cu studiu introductiv și note de acad. Dan Berindei*, Editura Roza Vânturilor, București, 1997, pp. 6-8.

³⁰ De fapt, străbunica Ioanei Berindei, cum singură va reveni în text.

³¹ Lavinia Betea, *op.cit.*, loc. cit.

³² Ana, soția învățătorului Neculai Cârănescu.

preoteasă». Tata și unchiul ei, popa Mihai, s-au însurat cu două surori. Astfel că du-te-vino de la Zorleni la Bogdănești era o sărbătoare³³.

Anii pe care îi evoca Ioana Berindei sunt cei de după 1927, când părinții ei, Emilia și profesorul Ioan Hudîță, reveniseră în țară, de la Paris, după studiile de doctorat ale tatălui său, începute în toamna anului 1921. La acea vreme, în anii 1927-1930, preotul Mihai N. Cârănescu avea deja mai bine de două decenii de apostolat și de slujire la altarul bisericii din Bogdănești.

Hirotonia lui Mihai N. Cârănescu trebuie să fi survenit în toamna aceluiși an al căsătoriei, 1904, sau cel mai târziu în prima jumătate a celui următor. Oricum, un document din acea parte a anului 1905 ni-l relevă ca preot în comuna Bogdănești, preocupat de predarea religiei în școală. Revizorul școlar, C. Zaharia, transmitea un raport ministrului său, la 1 septembrie 1905, prin care îl informa: „Am onoarea a vă înainta în original suplica preotului paroh Mihai N. Cârănescu, din comuna Bogdănești, prin care, arătând foloasele și roadele ce ar aduce în educațiunea morală și religioasă a copiilor predarea religiunii în școlile primare de către preoți și îndemnul cu dragoste sinceră de a contribui cu ceva mai mult la edificiul ridicării populațiunii sătești... , asigurându-vă că-și va da toată silința de a corespunde acestei frumoase însărcinări³⁴ .

Memoriul adresat revizorului școlar al județului Suceava și ajuns pe biroul ministrului de resort, de unde a fost arhivat, este grăitor asupra idealurilor de care era animat tânărul preot Mihai N. Cârănescu, fapt pentru care se cuvine a fi reprodus integral: „Domnule revizor, subsemnatul, preot Mihai Cârănescu din Comuna Bogdănești, județul Suceava, se spune în memoriu, respectuos vin a Vă aduce la cunoștință următoarele: mare și sfânt rol au a îndeplini, mai ales la țară, acei luminători ai satelor, preotul și învățătorul. Rădicarea morală și materială a satelor, aceste două probleme care preocupă pe oamenii cu dragoste de neam, nu-și găsesc dezlegarea decât cu ajutorul învățătorului și al preotului. Când acești doi factori vor munci pentru același scop sfânt, în unire și completându-se reciproc, și progresul va fi cu noi. Credem că învățătorii

---

³³ Lavinia Betea, *op. cit.*, p. 28.

³⁴ ANIC.MCIP., Ds. 246/1905, fila 145.

ar putea fi mult ajutați de preoți, mai ales în ceea ce privește creșterea copiilor (subl. preotului M.C.). În aceste timpuri, când indiferentismul religios și imoralitatea au început a să răspândească și la țară, până în colțurile cele mai îndepărtate și mai ascunse, credem că atențiunea noastră, a preoților și învățătorilor, trebuie îndreptată în primul punct la *educațiunea morală și religioasă a copiilor* (subl. preotului M.C.). În această ramură a învățământului preotul poate face mai mult decât învățătorul pentru următoarele motive:

- Preotul de drept este propăvăduitorul moralei;
- Preotul are o cultură religioasă mai completă decât a învățătorului;
- Că acela ce-i părintele comunei are o mai mare autoritate în fața elevilor;
- Apoi, fiind zilnic în mijlocul enoriașilor săi, poate influența mult asupra moralității lor, *chiar și după ce isprăvesc cursul primar* (subl. preotului M.C.).

Îndemnat de dragoste sinceră, de a pune și eu o piatră cât de mică la frumosul edificiu «Rădicarea populațiunii satești», convins de adevărul că învățătorul, numai singur, nu poate a-și îndeplini cu sfințenie acest rol, având destule ocupațiuni, viu a Vă ruga să bine voțiți a solicita la Onor Minister aprobarea de a preda studiul religiunii la școala primară din acest sat, unde mă aflu preot, asigurându-Vă că-mi voi da toată silința de a corespunde frumoasei însărcinări ce doresc a mi-o lua³⁵, scria în încheierea memoriului tânărul preot.

Revizorului școlar al județului Suceava i se comunica faptul că „Ministerul a aprobat ca preotul Mihai Cărlănescu din comuna Bogdănești să predea gratuit religia la școala din acea comună, dar numai în zilele de sărbători și în timpul din zilele de lucru în cari clasă nu e ocupată, conform regulamentului³⁶.”

Prin această aprobare a propriei solicitări, tânărul preot își asuma astfel, cum singur spunea, o „frumoasă însărcinare” pe care, neîndoielnic, a dus-o la bun sfârșit, în deplină înțelegere și colaborare cu învățătorul și directorul școlii din Bogdănești, Vasile Hudiță, nimeni altul decât cumnatul său. Nu știm câtă vreme preotul

³⁵ *Ibidem*, fila 146.

³⁶ *Ibidem*.

Mihai N. Cârlnănescu a predat religia, gratuit, fiilor poporenilor săi, dar este de presupus, având în vedere acordul de principiu al Ministerului cultelor și instrucțiunii publice, că a făcut asta mulți ani și după 1905. Știm sigur că în 1912 făptuia încă o asemenea însărcinare, după cum ne confirmă un document de epocă, un proces-verbal de asistență a delegatului inspectoratului școlar Suceava, Vasile Costăchescu, privind „examinarea elevilor ultimei clase a școalelor din Cercul Bogdănești – școala mixtă din Râșca, școala de cătun din Slătioara și școala mixtă din satul și comuna Bogdănești – desfășurată în zilele de 6 și 7 iunie 1912”³⁷. Aflăm, între altele, că „școala mixtă din Râșca funcționa deja cu două posturi, având ca învățător al ultimei clase, a V-a, pe Gheorghe Grigorescu; școala de cătun de la Slătioara avea un singur învățător, pe Ioan Iliescu”, iar școala mixtă din Bogdănești, cu două posturi, avea ca „învățător al ultimei clase pe D-l Vasile Hudiță, normalist definitiv, care funcționează la această școală de 18 ani; Din cei 400 de copii de vârstă școlară, înscriși în clasa a V-a, 20; examinați, 14; absolvenți, 8. Pregătirea elevilor a fost bună” și delegatul inspectoratului școlar își încheia procesul-verbal notând: „Menționez cu satisfacție sufletească prezența la examen a preotului paroh Mihai Cârlnănescu, care *predă gratuit* studiul Religiei elevilor acestei școale”³⁸ (subl. ns. I.S.).

Din 1905, când preotul Mihai N. Cârlnănescu se oferea să țină gratuit elevilor lecțiile de Religie, și până în 1912, când avusese loc examenul de sfârșit de promoție, prilejuind sus-amintitul proces-verbal, trecuse șapte ani de activitate școlară, depusă în paralel cu aceea de paroh al comunei, fără a aștepta de la stat vreo compensație materială. Colaborarea sa cu învățătorul Vasile Hudiță avea temeuri solide. Cea dintâi, legătura de rudenie, învățătorul fiind, cum am mai spus, căsătorit cu sora mai mare a preotului Mihai N. Cârlnănescu, Maria; al doilea, și la fel de important, preocuparea ambilor pentru „ridicarea morală și materială a sâtenilor din Bogdănești”.

Învățătorii Vasile Hudiță și fiul său Gheorghe i-au instruit și educat pe fiii satului pe durata a două generații, între 1894 și 1948 când,

---

³⁷ *Ibidem*, Ds. 398/1912, fila 88.

³⁸ *Ibidem*, fila 88 v .

Gheorghe Hudiță a fost îndepărtat din învățământ, familia acestora constituind, asemenea familiei preotului Mihai N. Cărlănescu, adevărate modele de viață. Acesta este și motivul pentru care, în cele ce urmează, oferim câteva date interesante despre învățătorul Vasile Hudiță și familia sa.

Învățătorul Vasile Hudiță era originar din satul Negotești, component al comunei Ciumulești-Ioneasa, fiu de țăran fruntaș, al lui Neculai și Ioana, născută Grigoraș, primar al comunei la cumpăna secolelor 19-20³⁹. Numit învățător la școala din Bogdănești, în 1904, la un an după pensionarea la cerere a lui Neculai Cărlănescu⁴⁰, se căsătorește cu cea de-a doua fiică a acestuia, Maria. Un document fotografic de epocă ni-i prezintă pe Vasile Hudiță și soția sa alături de părinții Neculai și Ioana Hudiță, de frații Gheorghe⁴¹ și Neculai⁴², de sora sa Smaranda, căsătorită cu

---

³⁹ Un document olograf arată că „Neculai Hudiță, de profesie agricultor, cum singur se numea în memoriul adresat ministrului cultelor și instrucțiunii publice la 6 august 1888, domiciliat în comuna Ciumulești din plasa Moldova, județul Suceava” cerea în acel memoriu promovarea fiului său „Teodor Hudiță, elev în clasa I-a primară de băieți nr. 1 din Fălticeni, în clasa a II-a, copilul meu fiind absent la examen din împrejurări de forță majoră”, ANIC.MCIP., Ds. 57/1888, fila 78 f-v.

⁴⁰ Acestuia i-a urmat ca suplinitor, la catedra școlii din Bogdănești, pe durata anului școlar 1893-1894, preotul Grigore Zaharescu, „absolvent a șapte clase seminarele din Iași”. ANIC.MCIP., Ds. 56/1893, filele 121-122.

⁴¹ Învățătorul Gheorghe Hudiță, fratele lui Vasile Hudiță, era născut la 8 martie 1870, conform datelor cuprinse în *Catalogul de modul ținării concursurilor pentru ocuparea provizorie a posturilor de învățători și învățătoare ce sunt numai suplinite în județul Suceava, mediile obținute și clasificarea concurenților, concurs ținut în Folticeni de la 1-16 decembrie 1889*, în urma căruia este numit suplinitor la școala din Satul Hârtoapele, din comuna Lespezi, de unde se transferă la școala din Negotești, făcând schimb cu învățătorul Ioan Bordeianu (ANIC.MCIP., Ds. 481/1889, filele 2, 6f-v, 60f-61f). La aceeași școală din Negotești îl aflăm pe Gheorghe Hudiță și în martie 1891 (*Ibidem*, Ds., 300/1891, fila 14 și Ds. 50/1891, fila 26v). Tot aici funcționa, conform statelor de prezență întocmite de revizorul școlar la 1.XII.1892, Gheorghe Hudiță ca învățător „provizoriu” (*Ibidem*, Ds. 56/1893, filele 43v-44f, 73f).

⁴² Un Raport, din 15 ianuarie 1887, al revizorului școlar al județului Suceava, N. Filotte, informa Ministerul de Resort „că învățătorul I. Hudiță de la școala din com. Ciumulești-Gani, plasa Șomuz-Moldova, la 29 ale lunii trecute, decembrie 1886, a încetat din viață în spitalul acestui județ” (ANIC.MCIP., Ds. 58/1887, fila7), probabil un alt fiu al Ioanei și Neculai Hudiță.

Constantin Spiridon⁴³, prezentă în primul rând, prima din stânga (Foto. 2).

Foto. 2

Dintre toți bărbații prezenți în fotografie, numai Gheorghe și Vasile Hudiță, învățători, poartă „haine nemțești”, costume de epocă, moderne, iar ceilalți sunt în port tradițional, „cu ȋtari, cămăși cu poale, până la genunchi, stânse la mijloc cu brâie late, iar peste cămăși, bundițe frumos înflorate, deschise în față”. Fotografia constituie un document nu numai al familiei Hudiță, ci o adevărată icoană de interpretat a unei familii de ȋaran fruntaș, care-și îndemna copiii la învățatură și care adoptau apoi o altă vestimentație, impusă de noua condiție socială. De fapt, două lumi ale aceleiași sat românesc de la cumpăna secolelor XIX-XX, aflate nu în opoziție, ci într-o complementaritate și continuitate firească a evoluției societății noastre.

Dintre toți copiii primarului de Negotești (Ciumulești-Ioneasa⁴⁴), învățătorul Vasile Hudiță (1872-1946)⁴⁵ a fost un model de invidiat.

⁴³ Acad. Dan Berindei, autorul studiului introductiv și al notelor *Jurnalului politic – 1 ianuarie - 23 august 1944* al lui Ioan Hudiță, identifică un Vasile Spiridon, inginer silvic, văr primar cu Ioan Hudiță, desigur, fiul Smarandei, sora învățătorului Vasile Hudiță, p. 527, nota 159 și, idem, *1 ianuarie - 15 septembrie 1938*, Editura Fundației PRO, București, p. 361, nota 71.

⁴⁴ Pentru circumscripția comunei Negotești erau arondate satele: Antoceni, Oniceni, Dumbrăvița, Leucușești, Ciumulești, Negotești, Movileni, Ioneasa, Că-mârzani, Țolești, Manolea, Forăști, Roșiori și Uidești, conform aceleiași proces-verbal al Consiliului general al județului Suceava, din 20 iunie 1874. Vezi: supra 19.

⁴⁵ Ioan Hudiță, *Jurnal Politic – 1 ianuarie - 24 august 1944*, Editura Roza vânturilor, București, 1997, p. 521, nota 35.

Toți copiii săi care au depășit vârsta de școală primară⁴⁶ – Ioan-Nicușor (1896-1982), Gheorghe⁴⁷ (1897-1965), Ștefan (1905-1986), Corina (1909-?)⁴⁸, Neculai (1910-1974)⁴⁹, Mircea(1914-?), Emil-Miluc⁵⁰, Vasile-Lică⁵¹ – au urmat școli normale sau superioare.

Personalitatea familiei învățătorului Hudiță a fost Ioan-Nicușor, profesor universitar, om politic marcant la nivel național, în calitatea sa de secretar general al P.N.Ț. și apropiat al lui Iuliu Maniu, deputat pe listele acestui partid în județul Baia, în mai multe rânduri, ministru al Agriculturii în cel de-al doilea Guvern Sănătescu și în Guvernul Rădescu. Deși politician cu vederi de stânga, care i-a ajutat financiar pe unii intelectuali comuniști pe durata reclusiunii acestora (cazul profesorului universitar Petre Constantinescu – Iași este notoriu), Ioan Hudiță a făcut el însuși ani grei de închisoare⁵². *Jurnalul Politic*, care cuprinde mai multe volume, publicat cu consistente studii introductive și note de acad. Dan Berindei, ni-l înfățișează pe autor ca pe un fin analist politic, plasat în miezul sau

---

⁴⁶Nepoata sa, Ioana Berindei, ne informa că bunicii ei dinspre tată au avut 16 copii. Unii dintre ei au trecut la cele veșnice la vârstă fragedă. În alt loc povestește cum numai într-o săptămână le-au murit trei copii „care aveau 2, 3 și 6 ani. Vezi: Lavinia Betea, *op. cit.*, p. 42. Documentele confirmă în parte informația. Astfel, la 29 mai 1905, revizorul școlar al județului Suceava, C. Zaharia, comunica superiorilor săi că, „în ziua de 19 și 26 mai curent, au încetat din viață copiii Dimitrie, în etate de 3 ani și 8 luni și Ștefan, în etate de 4 ani și 9 luni, ai învățătorului Vasile Hudiță, dirigintele școalei din Bogdănești, acest județ”, ANIC.-MCIP., Ds. 248/1905, fila 44.

⁴⁷Ioan Hudiță, *Jurnal Politic. 1938; 1938-1939; 1939*, Editura Fundației PRO, București, 2002, 2003, 2004, *passim*.

⁴⁸Acad. Dan Berindei ne informează că a fost funcționară, fără a preciza însă că a făcut studii universitare de germană-engleză la Iași. Într-un tabel cu studenții anului I ai Facultății de Litere și Filozofie din 1928, studenta Corina Hudiță figurează cu următoarea adnotare: „Tatăl învățător, șapte copii în școli”, DJIAN. Fond. Facultatea de Litere, Ds.291/1929, fila 19.

⁴⁹*Ibidem*.

⁵⁰Elev în clasa a VIII-a la Liceul Militar din Chișinău, mort de febră tifoidă la doar 19 ani, la 19.XI.1938. Vezi: Ioan Hudiță, *Jurnal Politic. 1938-1939*, Editura Fundației PRO, București, pp. 115, 117, 150.

⁵¹Absolvent al Facultății de Drept, mort în spitalul de tuberculoză de la Bărnova din Județul Iași. Vezi: Lavinia Betea, *op. cit.*, p. 42.

⁵²Prima arestare a durat din octombrie 1947 până în 21 decembrie 1955; cea de-a doua, din 1961-1962. Vezi: Lavinia Betea, *op. cit.*, pp. 55, 86, 117, 120, 122, 127.

în vecinătatea unor importante evenimente politice pentru perioada 1938-1944.

Revenind la evocarea preotului Mihai N. Cârănescu, activitatea sa din anii grei ai Marelui război pentru întregirea României îi conferă dimensiunea de adevărat model. Mobilizat imediat după intrarea țării în război, îl aflăm în Brigada a IV-a mixtă, de unde este mutat la Brigada a XIV-a artilerie⁵³. În cadrul acesteia „a luat parte la înaintarea ei, vizitând frontul în fiecare zi și încurajând pe soldații din tranșee”⁵⁴. Din nota de caracterizare datorată colonelului Gheorghiu aflăm că „în ziua de 14 septembrie 1916, a fost detașat la Regimentul 86 Infanterie, în care a luat parte la toate luptele, fiind de foarte multe ori sub focul artileriei și infanteriei inamice. La Sălătruc, găsindu-se la postul de prim ajutor, unde pansa și mângâia pe răniți, a fost atins de o schijă la piciorul drept”⁵⁵. A fost decorat cu „Avântul țării”, dar a trebuit să urmeze o perioadă de refacere în Sanatoriul de convalescenți, după cum notează sec, documentele militare. „Pe zona de refacere, spune raportul, a ținut multe predici, ridicând moralul soldaților și pregătindu-i pentru noi lupte. La scurtă vreme după detașarea părintelui Mihai N. Cârănescu la Regimentul 86 Infanterie, în altă parte a frontului, la Pietrele Roșii, cădea jertfă unul dintre iluștrii învățători și prieten al său, Neculai Stoleriu din Baia, „Un glonț l-a lovit în cap și astfel am pierdut unul dintre cele mai alese capete ieșite din mijlocul țărănimii” nota, la 20 septembrie 1916, G.T. Kirileanu în *Însemnările sale zilnice*. Tot de la el aflăm că alți învățători, Leon Mrejeru, Alexandru Vasiliu-Tătăruși, Petru Gheorghică, Simion T. Kirileanu, fratele său, își îndeplineau exemplar datoria față de țară⁵⁶.

Cu sănătatea refăcută, preotul Mihai N. Cârănescu se reîntoarce în tranșee, să aline dureri trupești și sufletești și să-i îmbărbăteze pe soldați, fii de țărani în marea lor majoritate, a căror viață o cunoștea atât de bine. Participă la luptele crâncene de la Nămăloasa

---

⁵³ Grigore N. Popescu, *Preoțimea română și întregirea neamului*, București, 1940, vol. I, p. 126.

⁵⁴ *Ibidem*, p. 445.

⁵⁵ *Ibidem*.

⁵⁶ G.T. Kirileanu, *Însemnări zilnice, 1906-1960*, ediție îngrijită, studiu introductiv, note, bibliografie și indici de Constantin Pangrati, Editura Albatros, București, 2004, p. 68.

unde, după cum notează lapidar, dar sugestiv, comandantul regimentului, același colonel Gheorghiu, „a fost foarte devotat, vizitând frontul și ținând predici soldaților și sub bombardament intens al inamicului a oficiat înhumarea ofițerilor și soldaților căzuți în luptele de acolo”⁵⁷.

Atitudinea de înalt civism a preotului Mihai N. Cărlănescu din timpul marelui război nu putea scăpa celui care-i realiza efigia la momentul trecerii lui la cele veșnice. „Dar părintele Mihai a fost și un mare iubitor de Țară – scria în «Vestitorul satelor» din luna iunie a anului 1934. Când oastea românească a plecat în războiul care ne-a adus întregirea neamului, între cei dintâi preoți care s-au înrolat să însoțească armata pe front a fost și părintele Mihai. Cu crucea în mână, el îndemna oastea la isbândă, iar cu graiul său blând mângâia pe cei răniți și suferinzi. Era de o bunătate cu adevărat creștinească, îndelung răbdător și iertător”⁵⁸.

Preotul Mihai N. Cărlănescu a făcut războiul de la un capăt la altul, fiind demobilizat târziu, în preajma terminării lui, în aprilie 1918⁵⁹.

Pe toată durata celor trei ani de participare la războiul de apărare a gliei strămoșești, familia sa a rămas la Bogdănești, unde preoteasa Demetra, soția sa, s-a dedicat creșterii și educării celor cinci copii – Alexandrina (Didina), Neculai, Haralambie, Mihai și Gheorghe – ajutată de soacra sa, Ana N. Cărlănescu. Preoteasa Demetra a fost, la rândul ei, model pentru zecile de soții și mame ai căror soți și fii luptau cu arma în mână pe frontul de la Nămăloasa, Mărăști, Mărășești, Cireșoia, comuna Bogdănești plătind un greu tribut de sânge în războiul pentru întregirea neamului. Numele eroilor stau adânc săpate în placa de marmoră albă încastată în monumentul din curtea școlii construite în vremea ministrului Spiru Haret, care și-a petrecut câteva vacanțe la Bogdănești, pe vremea când tatăl său, Costache Haret, era notarul comunei, iar fratele său, Mihail, elev al învățătorului Neculai Cărlănescu, în anii 1862-1863⁶⁰. Am apucat vremea când, copil fiind, de ziua eroilor, la acest monument, în prezența elevilor, a corpului profesoral și a sătenilor îmbrăcați în haine de sărbătoare, preotul

⁵⁷ *Ibidem*.

⁵⁸ „Vestitorul satelor”, 1-30 iunie 1934, p. 2.

⁵⁹ Grigore N. Popescu, *op. cit.*, p. 137.

⁶⁰ Ion I. Solcanu, *op. cit.*, pp. 195-196.

satului săvârșea o slujbă de pomenire, iar unul dintre învățători evoca jertfa celor căzuți pe câmpul de luptă, fără teama de a fi acuzați de naționalism. Erau momente înălțătoare de educație patriotică și trăire creștinească a copiilor și tineretului comunei Bogdănești. De ce să nu reînnodăm firul unei tradiții atât de frumoase și educative?

Întors de pe front, preotul Mihai N. Cărlănescu se aruncă din nou în vâltoarea vieții comunității careia îi aparținea. În țara întregită domnea un spirit nou, plin de emulație, dar și spectrul marilor distrugeri. Regele și bărbații din fruntea statului croiau normele de așezare a țării în noile sale hotare, cu instituțiile reclamate de teritoriile întregite, iar talpa țării era antrenată în refacerea celor distruse de război. La sat, nevoile erau multe și mari, iar mijloacele reduse. Împroprietărirea țăranilor, promisă soldaților de regele Ferdinand I încă din anul 1917, pe front, se înfăptuia anevoios, chiar și acolo unde marile moșii existau, ceea ce nu era cazul pentru Bogdănești, comună așezată la poalele munților. Pădurea era singura bogăție din vecinătatea comunei, a cărei exploatare însă era monopolizată, încă înainte de război, de către un Schuster și alții asemenea. Conștient că puterea stă-n unire, părintele Mihai N. Cărlănescu reorganizează banca populară „Petru Rareș” și înființează cooperative de exploatare a pădurilor. Înființează mai întâi cooperativa „Bogdănești”, iar apoi se implică și în cooperativa regională forestieră din comuna Râșca, devenită comună de sine stătătoare după noua organizare administrativă din 1924. A venit astfel în sprijinul celor mulți și săraci, pe care dorea să-i vadă prosperi. Apreciindu-i-se energia, priceperea și puterea de muncă, cooperatorii județului, numit acum Baia, dar cu aceeași reședință în orașul Fălticeni, l-au ales președinte al Consiliului de administrație al Federalei «Buciumul Moldovei», funcție deținută între anii 1918-1922.⁶¹

Domeniul de predilecție al activității preotului Mihai N. Cărlănescu a fost și a rămas, până în ultimele sale zile petrecute pe acest pământ, acela al îngrijirii sufletului omenesc. Ca slujitor al altarului străbun, cunoștea pe deplin nevoia de luminare a sătenilor. Înțelegând rostul adânc al tiparului, al științei de carte ca mijloc de

---

⁶¹ Busuioc Panaite, *Preotul cooperativ Mihai Cărlănescu*, în „Vestitorul satelor”, nr. din iunie 1934, p. 3.

formare și de informare, preotul Mihai N. Cârănescu s-a numărat între fondatorii cercului „Deșteptarea sătenilor”, alături de învățătorii Neculai Stoleru din Baia, Mihai Lupescu și Simion T. Kirileanu, fratele celebrului G.T. Kirileanu. A activat ca membru în comitetul de conducere, ca administrator și, în cele din urmă, ca președinte al acestuia, până la sfârșitul vieții sale⁶².

În paralel și în strânsă conexiune cu activitatea depusă în cadrul cercului „Deșteptarea sătenilor”, preotul Mihai N. Cârănescu a depus o activitate pilduitoare în redactarea, tipărirea, administrarea și distribuirea foii cercului „Vestitorul satelor”, cu apariție bilunară. Intelectuali de marcă ai vremii, Artur Gorovei, G.T. Kirileanu, Mihai Lupescu, Vasile Ciurea, Alexandru Vasiliu Tătăruși ș.a. au fost colaboratori la „Vestitorul satelor” și, nemijlocit, ai preotului fondator, bucurându-se de prietenia și prețuirea acestora, el și familia sa. După retragerea renumitului folclorist Mihai Lupescu de la direcțiunea Orfelinatlui agricol „Ferdinand” de la Zorleni și stabilirea lui la Bogdănești⁶³, preluând și direcțiunea revistei „Vestitorul satelor”, părintele Mihai N. Cârănescu, a avut în cumnatul său un mare sprijin în realizarea și distribuirea acesteia. „Ieri, la 15/28 XII 1921, mare vâlvă la Fălticeni, scria Mihai Lupescu lui G.T. Kirileanu, pe atunci bibliotecarul curții regale. În strada mare, ducând cu *popa Cârănescu un sac cu „Vestitorul” la poștă* (subl. ns. I.S.), toți se uitau la mine, salutându-mă. La poștă aflu că eu-s numit prefect. Am râs ironic: eu și prefect! De altfel, în ziua de 26 decembrie sara, am primit două telegrame de la șeful de Cabinet al Ministerului de interne cu cuprinderea următoare: „Mihai Lupescu, învățător, directorul revistei «Vestitorul satelor» – Bogdănești: Te rog vino la «Ministerul de interne». Eu și preotul Cârăneacu am zis: taci! Că scapă «Vestitorul» de necazuri și greutate! Când acolo, se vede că mă poftea să depun jurământul”⁶⁴.

Dintre multe alte referințe epistolare prezente în *Corespondența* către G.T. Kirileanu privitoare la părintele Mihai N. Cârănescu⁶⁵ ne reține atenția aceea datorată marelui folclorist și etnograf Artur

⁶² „Vestitorul satelor”, iunie 1934, p. 1.

⁶³ G.T. Kirileanu, *op. cit.*, pp. 509, 510-511.

⁶⁴ *Ibidem*, pp. 514-515.

⁶⁵ *Ibidem*, pp. 134,152, 506, 516-517.

Gorovei, din 18 decembrie 1927, prin care îl roagă pe destinatar să se intereseze „de soarta permisului ce-l am împreună cu părintele Cărlănescu, «deoarece» văd în jurnale că zilele acestea lucrează o comisie care hotărăște ce permise să mai rămâie pe viitor, de la 1 februarie 1928, și dacă nu vei stărui, cum ai făcut totdeauna, se poate să mi-l suprime”⁶⁶.

Permisele de liberă călătorie pe căile ferate române de care se bucurau Artur Gorovei și preotul Mihai N. Cărlănescu erau utilizate pentru călătoriile efectuate îndeosebi în Moldova de până la Nistru, pentru adunarea materialelor necesare publicațiilor „Șezătoarea”, în cazul celui dintâi, și „Vestitorul satelor” în cazul celui de-al doilea.

Foto. 3

Foto. 4

O fotografie a părintelui Mihai N. Cărlănescu din acea vreme, care poartă ștanța unui timbru sec, cu însemnarea „controlul carnetelor”, și care a servit cel mai probabil la legitimația de liberă călătorie, ni-l arată ca având în jur de 40 de ani, îmbrăcat în rasă preotească, cu mâinile împreunate ținând căciula. Chipul senin, dar interogativ, este încadrat de o frumoasă chică, cu pletele bogate, până la ceafă, cu mustața și barba încă negre (Foto. 3).

⁶⁶ *Ibidem*, p. 469.

Greaua răspundere de adevărat apostolat cerută de postura de preot paroh, munca fără odihnă în cercul „Deșteptarea sătenilor” și, mai cu seamă, de redactor și administrator al ziarului „Vestitorul satelor”, grijile familiei nu puteau să nu lase urme pe chipul și în rezistența fizică a preotului Mihai N. Cărlănescu, marcate în una dintre ultimele sale fotografii (Foto. 4). Trăsăturile sunt aceleași, doar că fruntea este ușor descoperită și brăzdată de cutele prezente și la ochii rămași vioi, comunicativi. Barba bogată este de acum înspicată. Întreaga figură degajă bunătate și înțelepciune. Așa mi-l închipui și în fața mării treceri „pe ceea lume, unde-i satul fără nume și cărarea fără urme”⁶⁷, survenită la 5 iunie 1934.

„Vestitorul satelor” din luna iunie a aceluși an, care a rezervat patru pagini tristului eveniment, conține două articole de evocare a personalității preotului trecut la cele veșnice, iar al treilea despre înmormântarea oficiată de un sobor de preoți în frunte cu P.S.S. Arhiepiscopul Grigore Leu, vicarul Sfintei Mitropolii din Iași, preot Iacob Chiticariu, protoereul județului Baia și preot econom Mihai Zăhăreanu, președintele asociației clerului din același județ.

În panteonul marilor figuri de slujitori ai altarelor străbune, figura preotului Mihai N. Cărlănescu, paroh al bisericii „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din Bogdănești, în 1904-1934 ocupă un loc binemeritat, după cum întreaga sa activitate socială și culturală desfășurată în cadrul cercului „Deșteptarea sătenilor” și la revista acestuia, „Vestitorul satelor”, pe care le-a slujit vreme de 22 de ani, ar binemeriți un studiu mai complet. Noi nu am făcut decât să stârnim interesul celor care se ocupă de istoria Bisericii noastre ortodoxe.

---

⁶⁷ Folcloristul Al. Vasiliu-Tătăruși, într-o scrisoare către G.T. Kirileanu din 24 ianuarie 1938. Vezi *Însemnări zilnice 1906-1960*, Editura Albatros, București, 2004, p. 188.

Father Mihai N. Cârănescu,
exemplary figure of the servant of ancestral altars
(24th of June 1882 – 5th of June 1934)

Prof. Ph.D. Ion I. SOLCANU

The Father Mihai N. Cârănescu is one of the greatest priest figures of our Church – an apostle, a patriot and a scholar. Parish Priest of the Church of „Saints Michael and Gabriel” in Bogdănești, in 1904-1934, Father Mihai N. Cârănescu has been involved in social and cultural activities, in the round of “Deșteptarea sătenilor” and, especially, as editor and manager of the newspaper “Vestitorul satelor”.